

Marsvinene ved Fjord&Bælt: en brugervejledning

af

Magnus Wahlberg, Daglig leder og lektor,
Marinbiologisk Forskningscenter, Kerteminde, Syddansk Universitet

Ved Fjord&Bælt i Kerteminde kan man opleve marsvinet, en af verdens mindste hvaler. For nylig har centret modtaget to vilde marsvin. Meget af den massive kritik, som rammer Fjord&Bælt i disse dage, er faktisk forkert og kritikken forplumrer meget vigtige diskussioner om hvorvidt deres dyr bliver holdt på en etisk forsvarlig måde, og om forskningen ved centret er relevant.

Nogle af kritikkerne mener, at marsvinene mistrives ved Fjord&Bælt. Mistrivsel undersøges normalt ved studier af dyrenes adfærd. Marsvinene ved centret udviser ingen såkaldte stereotype adfærd, dvs. unaturlige gentagne adfærdsmønstre som dyr tit udvikler, når de går i et anlæg, som de ikke trives i. Til gengæld udviser dyrene ved centret stort set den samme palet af naturlige adfærd som vi også ser i vilde marsvin. De er heller ikke ramt af stress – hvilket både ses i deres lave niveauer af stress hormoner, men også ses af deres adfærd. Deres helbred tjekkes hver dag af meget erfarne dyretrænere, og hver måned af centrets dyrelæge. Ved sygdom får de hurtig behandling.

Forskningen ved centeret har til dels fokus på at løse problemer indenfor forvaltningen af marsvin. Hvordan kan vi undgå, at marsvin ender i fiskegarn som bifangst? Hvordan passer vi på marsvins hørelse, når mennesker larmer i havet, som f.eks. når der etableres havvindmøller eller når man sprænger ammunition på havets bund som har ligget der siden 2. verdenskrig? For nylig blev der i Tyskland fundet flere døde marsvin, som med stor sandsynlighed mistede livet efter en større undervandsekspllosion. Nøglen til at undgå alt for stor påvirkning af de vilde marsvin er, at lære mere om dyrenes biologi på den bedst tænkelige måde. Her er undersøgelser af dyrenes hørelse helt central, og disse studier udføres næsten altid bedst på trænedede dyr i fangenskab.

Ligesom det er blevet nævnt i debatten, giver det tit bedre mening at studere dyr i deres naturlige omgivelser, ikke mindst når det drejer sig om at forstå adfærd hos vilde dyr. Heldigvis går den tekniske udvikling indenfor hvalforskningen enormt hurtigt, og vi kan nu, i højere grad end nogensinde, indsamle data direkte fra vilde dyr. Aarhus Universitet har den længste måleserie af satellitsporede hvaler i verden fra netop danske marsvin, og de er blandt de førende i verden i udviklingen af små akustiske data loggere. Dataloggere fæstes på de vilde dyr med sugeskopper hvor de sidder i nogle døgn mens de optager dyrenes egne lyde og det lyd-univers de færdes i, samt deres hjerterate, svømme og dykkeradfærd, fødesøgningsaktiviteter og meget andet. Dette giver helt nye muligheder for at forstå vilde marsvins adfærd. Sammen med Syddansk Universitet laves der p.t. tests ved Fjord&Bælt, hvor disse data loggere bruges til at måle på dyrenes hørelse imens de svømmer omkring i indhegningen. Hvis forsøgene lykkes, kan dataloggerne for første gang bruges til at måle hørelsen på vilde frit svømmende tandhvaler. Derudover anvender vi i øget omfang droner, som også er et unikt redskab til at studere marsvinenes adfærd og helbred i naturen.

Men, mange af disse tekniske landvindinger ville ikke være mulige uden brug af trænedede dyr i forskningsanlæg, hvor forskerne i detaljer kan optimere design og dataindsamlingsmetoder.

Fjord&Bælt er dét anlæg i verden, som bedst egner sig til hold af marsvin og til forskning på disse fascinerende dyr. Dyrene svømmer i en indhegning i Kerteminde havn. Frisk vand strømmer igennem og de akustiske forhold er rigtig gode. Dyrene bliver trænedede og får mad tre til fire gange om dagen, hver dag året rundt. Under forskningsforsøg står det dyret frit for, at forlade forsøgsopstillingen til hver en tid. De får deres fulde ration fisk uanset hvor godt eller dårligt de deltager i forsøgene.

Der findes ganske vist forskere som mener, at man ikke kan bruge trænedede havpattedyr til noget. Men der er også mange anerkendte hvalforskere, som kan se fordelene i at arbejde med både dyr i fangenskab og i det fri.

Miljø- og Fødevarerministeriet bakker op om forskningen på Fjord&Bælt. Det samme gør ASCOBANS (den bærende nordeuropæiske aftale for bevarelse af små hvaler). Centrets forskningsprojekter bliver nøje evalueret af de forskningsfonde, der gør forskningen økonomisk mulig. Vores forskningsresultater bliver hyppigt publicerede i anerkendte forskningstidsskrifter, hvor de igen gennemgår en kritisk evaluering af eksperter på området.

Den feedback centret for fra myndigheder, fonde, og mange forskere vejer langt tungere end den usaglige kritik som p.t. rammer Fjord&Bælt. Mange af dem, som har kastet sig ind i debatten, har ikke gjort sig ulejligheden at ordentligt sætte sig ind i forholdene. Det skylder vi hinanden, for at denne vigtige debat om dyreetik og forskning kan forgå på et oplyst grundlag.

Jeg og andre forskere som studerer marsvinene ved Fjord&Bælt står til hver en tid til rådighed med mere information.

Læserbrevet er offentliggjort i Fyens Stiftstidende torsdag den 7. december 2020 i afkortet form.